

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

EU-tiedote 1/2017

2017

Työsuojeluosasto

3.2.2017

Lukijalle

Asukasluvultaan (430 000) Euroopan unionin pienin maa Malta toimii ensimmäistä kertaa vuonna 2004 alkaneen jäsenyytensä aikana EU:n neuvoston puheenjohtajana vuoden 2017 alkupuoliskon ajan. Maltan päätavoitteena on tuoda EU lähemmäs kansalaisia ja tehdä siitä vahvempi, kilpailukykyisempi ja sosiaalisempi yhteisö.

Vuosi 2016 ei ollut helppo EU:lle, ja monet haasteet jatkuvat myös Maltan kaudella. Näitä ovat mm. luottamuksen palauttaminen Euroopan unioniin, pakolaiskriisi, brexit sekä terrorismi. Uutta puheenjohtajamaata huolestuttaa erityisesti jäsenmaiden eripuraisuus ja kansalaisten epävarmuus taloudesta ja turvallisuudesta. EU:n johtoon kaivataan jäsenmaita kokoavaa voimaa. Puheenjohtajan mukaan tarvitaan lisää keskustelua EU:sta ja huomion kääntämistä siihen, miksi unioni on olemassa. On aika toimia yhteisen eurooppalaisen projektin eteen ja pitää tehdyistä sopimuksista kiinni. Sen vuoksi Malta haluaa puheenjohtajuuskaudellaan edistää tehtyjen päätösten täytäntöönpanoa mieluummin kuin laatia ja yrittää toteuttaa epärealistisen kunnianhimoista agenda.

Tähän noin kaksi kertaa vuodessa päivitettävään ajankohtaistiedotteeseen on koottu lainsäädäntö- ja muut hankkeet, jotka ovat sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosaston vastuulla, annettava lainsäädäntö tulee työsuojeluviranomaisten valvottavaksi tai sillä on muutoin kiinteä yhtymäkohta työsuojeluviranomaisten toimintaan.

Leena Alanko
Suunnittelija
Sosiaali- ja terveysministeriö
Työsuojeluosasto
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63567

Sisällysluettelo

Lukijalle	2
Sisällysluettelo	3
1. Yleistä	4
1.1. Maltan puheenjohtajuuskausi.....	4
2. Lainsäädäntökäsittelyssä olevat komission ehdotukset	6
2.1. Komission ehdotus syöpädirektiivin muuttamiseksi.....	6
2.2. Komission ehdotus lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin uudistamiseksi	6
2.3. Komission ehdotus Euroopan työturvallisuus- ja työterveysviraston (EU-OSHA) perustamisasetuksen uudistamiseksi	7
3. Komissiossa vireillä olevat työsuojelun alaan liittyvät lainsäädäntö- ja muut hankkeet.....	8
3.1. Työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön uudistaminen	8
3.2. Kampaamoalan työsuojelua koskeva puitesopimus.....	9
3.3. Viiteraja-arvodirektiivi.....	9
4. EU-lainsäädännön kansallinen täytäntöönpano	10
4.1. Henkilönsuojaimia koskeva asetus	10
4.2. Köysiratalaitteistoja koskeva asetus.....	10
4.3. Säteilysuojelun perusnormidirektiivi (BSS-direktiivi)	11
4.4. Pimeän työn vastainen eurooppalainen foorumi	12
4.5. Direktiivi kalastusalan työtä koskevan ILO:n yleissopimuksen täytäntöönpanosta työmarkkinajärjestöjen sopimukseen pohjautuen	13
5. Työsuojeluun liittyvät EU:n toimijat	15
5.1. Työterveyden ja työturvallisuuden neuvoa-antava komitea (ACSH)	15
5.2. Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto (EU-OSHA)	15
5.3. Johtavien työsuojelutarkastajien komitea (SLIC)	16
6. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari.....	17

1. Yleistä

1.1. Maltan puheenjohtajuuskausi

Maltan puheenjohtajuuskauden painopisteet ovat:

- **Maahanmuuttoon** liittyvät päätökset tulisi panna täytäntöön. Lähellä Pohjois-Afrikkaa sijaitseva Malta haluaa tasaisempaa vastuunkantoa pakolaisista ja korostaa Dublin-sopimuksen uudistamisen tärkeyttä.
- **Sisämarkkinoita** pyritään syventämään. Malta tähtää matkapuhelimen käytöstä ulkomailla perittävien verkkovierailu- eli roaming-maksujen poistamiseen. Lainsäädäntöä viilaamalla halutaan paneutua erityisesti haasteisiin, joita pk-yritykset ja kuluttajat sisämarkkinoilla kohtaavat.
- **Turvallisuustilanteen** on Maltan mukaan kohennettava pian ja ulkorajat on saatava hallintaan. Keinoja tähän ovat mm. terrorismin rahoittamisen vastainen taistelu ja EU:n matkustustieto ja -lupajärjestelmän (ETIAS) perustaminen.
- **Sosiaalisen osallisuuden** parantamisessa Malta haluaa johtaa esimerkillään. Malta tähtää läheiseen yhteistyöhön kansalaisyhteiskunnan ja työmarkkinaosapuolten kanssa varmistaakseen esimerkiksi tasa-arvon työelämässä.
- **Naapuruuspolitiikkaan** tullaan jatkossakin panostamaan. Erityistä huomiota kiinnitetään EU:n etelänaapurustoon ja Libyan stabilisoimiseen.
- **Meriasiat** ovat tärkeitä Maltalle. Se haluaa, että kansainvälistä valtamerien hallintointia parannetaan ja merten kestävä käyttö taataan.

Maaliskuussa odotetaan Britannian virallista ilmoitusta EU-erosta. Sen jälkeen eroneuvotteluille on perussopimuksen mukaisesti aikaa kaksi vuotta. Malta haluaa, että brexit-prosessissa mennään sujuvasti eteenpäin ilman kohtuuttomia resursseja. Oleellista on varmistaa, että jäsenyys EU:ssa on sen ulkopuolella oloa houkuttelevampi.

Britannian pääministeri Theresa May sanoi tammikuun puolivälissä pitämässään brexit-puheessa, että Britannia ei aio pitää kiinni EU-jäsenyyden osista lähtiessään. Hänen mukaansa Britannia aikoo eron jälkeen kontrolloida maahan pyrkivien maahanmuuttajien määrää. May korosti Britannian jättävän EU:n, mutta ei Eurooppaa. Hän toivoi maansa suhteiden muihin Euroopan maihin säilyvän läheisinä ja että kauppaa voidaan käydä jatkossa mahdollisimman vapaasti. Puheessaan May pohjusti tulevia eroneuvotteluja ja sanoi niiden vaativan kompromisseja ja mielikuvitusta.

Yhdysvaltain tuore presidentti Donald Trump on arvostellut EU:ta poikkeuksellisen kovasanaisesti ja kiitellyt Britannian eropäätöstä. Hän on tehnyt selväksi, että USA ajaa kauppapolitiikassa omaa etuaan ja pyrkii neuvottelemaan itselleen suotuisampia kaupan ehtoja.

Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Donald Tusk on sanonut USA:n uuden hallinnon laittavan EU:n vaikeaan tilanteeseen, koska maa näyttää kyseenalaistavan 70 vuotta kestäneen ulkopoliittisen linjansa. Hallinnon huolestuttavat linjaukset ovat yksi monista maailmanpolitiikan muutoksista, jotka tekevät Euroopan tilanteen Tuskin mukaan arvaamattomaksi. EU-johtajille lähettämässään kirjeessä Tusk toivoo EU:n reagoivan Yhdysvaltain muuttuvaan kauppastrategiaan tiivistämällä keskusteluita kiinnostuneiden kumppaneiden kanssa ja puolustamalla etujaan. EU:n pitää hänen mukaansa myös puolustaa kansainvälistä järjestystä, joka nojaa lakiin.

Puheenjohtajamaa saa näkyvyyttä helmikuun alussa, jolloin Maltalla on tarkoitus järjestää jäsenmaiden päämiesten huippukokous. TSTK-neuvoston kokous pidetään Brysselissä 3.3.2017. Maaliskuussa pidetään Alankomaiden parlamenttivaalit ja huhti-toukokuussa Ranskan presidentinvaalit.

Maltan puheenjohtajuuskauden nettisivut:

www.eu2017.mt

Trion (Alankomaat, Slovakia, Malta) työohjelma:

<http://www.eu2016.sk/data/documents/programme-trio-en-web.pdf>

Komission työohjelma ym. asiakirjoja:

http://ec.europa.eu/atwork/key-documents/index_fi.htm

2. Lainsäädäntökäsittelyssä olevat komission ehdotukset

2.1. Komission ehdotus syöpädirektiivin muuttamiseksi

Komissio antoi ehdotuksen ns. syöpädirektiivin (2004/37/EY) muuttamiseksi 13.5.2016 ja toisen ehdotuksen 10.1.2017. Ehdotuksilla on tarkoitus lisätä syöpävaarallisten aineiden sitovia raja-arvoja. Suomen kannalta näistä aineista erityisen merkityksellisiä ovat kiteinen piidioksidi ja kovapuupeoly. Vuoden 2017 aikana molempia direktiiviehdotuksia käsitellään EU:n sosiaalityöryhmässä sekä parlamentissa.

Lisätietoja: Reetta Orsila ja Sirkku Saarikoski
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63505 (Orsila) ja 02951 63565 (Saarikoski)

2.2. Komission ehdotus lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin uudistamiseksi

Euroopan komissio antoi 8.3.2016 ehdotuksen direktiiviksi palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon annetun direktiivin 96/71/EY muuttamisesta. Ehdotuksen tavoitteena on luoda tasavertaiset toimintaedellytykset työntekijöitä lähettävien ja kotimaisten yritysten välille sen varmistamiseksi, että kotimaisiin yrityksiin sovellettavia sääntöjä sovelletaan myös työntekijöitä lähettäviin yrityksiin. Näin varmistettaisiin työntekijöiden suojelu ja oikeudenmukainen kilpailu yritysten välillä.

Komission esitystä vastusti yksitoista jäsenmaata pääosin Itä- ja Keski-Euroopasta, jouskossa myös Tanska. Maat aloittivat ns. keltaisen kortin menettelyn, koska komission esitys on niiden mielestä toissijaisuusperiaatteen vastainen eli se puuttuu kansalliseen toimivaltaan kuuluviin kysymyksiin. Monissa jäsenmaissa on pelätty, että direktiiviin kaavailut muutokset mm. häiritsevät palkoista sopimista, rajoittavat hintakilpailua sisämarkkinoilla ja lisäävät työnantajien hallinnollista taakkaa.

Komissio ilmoitti heinäkuussa 2016, ettei se korjaa tai vedä takaisin keväällä tekemänsä esitystä. Direktiiviesityksen käsittely on jatkunut neuvostossa ja Euroopan parlamentissa normaalilla tavalla. Toistaiseksi neuvottelut ovat olleet haastavat. Slovakia antoi asiassa edistymisraportin joulukuun TSTK-neuvostossa.

Suomi voi lähtökohtaisesti tukea tavoitetta parantaa lähetettyjen työntekijöiden yhdenvertaista kohtelua työntekomaassa tavanomaisesti työskentelevien henkilöiden kanssa sekä täsmentää eräitä direktiivin säännöksiä muun muassa vastaamaan EU-tuomioistuinten ratkaisukäytäntöä. Kantaa tarkennetaan yksityiskohtien osalta käsittelyn edetessä.

Asian valmisteluvastuu kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle.

STM:ssä lisätietoja: Anne Vänskä
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63507

2.3. Komission ehdotus Euroopan työturvallisuus- ja työterveysviraston (EU-OSHA) perustamisasetuksen uudistamiseksi

Komission 23.8.2016 julkaiseman ehdotuksen mukaan Euroopan työturvallisuus- ja työterveysviraston (EU-OSHA) perustamisasetus uudistetaan ja vuoden 1994 perustamisasetus kumotaan.

Euroopan työturvallisuus- ja työterveysvirasto on yksi EU:n jäsenmaihin hajautetuista virastoista. Hajautetut virastot auttavat panemaan täytäntöön unionin eri politiikkoja, tukevat päätöksentekomenettelyä tarjoamalla erikoisasiantuntemusta ja lisäävät unionin näkyvyyttä eri jäsenvaltioissa.

Ehdotuksen taustalla on parlamentin, neuvoston ja komission vuonna 2012 hyväksymä ns. hajautettuja virastoja koskeva yhteinen lähestymistapa, eli EU:n tavoite virtaviivaistaa hajautettujen virastojen hallintoa ja toimintaa sekä parantaa niiden suorituskykyä.

Perustamisasetusta uudistettaessa viraston tavoite ja tehtävät säilyvät käytännössä ennallaan, samoin kuin kolmikantaisuus hallintoelimissä. Yhteisen lähestymistavan vuoksi useampia perustamisasetuksen säännöksiä päivitetään, esimerkiksi hallintoelimiä ja ohjelmasuunnittelua koskevat säännökset. Samoin lisätään uusia säännöksiä esimerkiksi petoksen vastaisista toimenpiteistä ja komission suorittamasta viraston toiminnan arvioinnista.

Samassa yhteydessä uudistetaan myös kahden muun kolmikantaisen EU-viraston perustamisasetukset (Eurofound ja Cedefop).

Neuvosto hyväksyi asiasta yleisnäkemyksen joulukuussa 2016. Asian käsittely jatkuu parlamentissa.

Lisätietoja: Anne Vänskä
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63507

3. Komissiossa vireillä olevat työsuojelun alaan liittyvät lainsäädäntö- ja muut hankkeet

3.1. Työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön uudistaminen

EU-maissa toteutettiin REFIT-ohjelman mukaisesti työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön arviointi vuosina 2014–2015. Arviointi koski puitedirektiivin 89/391/ETY ja 22 siihen liittyvän direktiivin täytäntöönpanoa. Jäsenvaltiot osallistuivat arviointiin toimittamalla direktiivien täytäntöönpanokertomukset vuoden 2013 lopussa.

Komissio on parin vuoden jälkeen aktivoitunut työsuojeluasioissa: 21.11.2016 julkaisiin tiekartta (Roadmap - Communication on safety and health, DG EMPL B3), jossa määriteltiin yleisellä tasolla puitedirektiivin evaluaation jälkeiset haasteet ja toimenpiteet.

Komission varsinainen evaluaatioon ja konsultaatioon perustuva Työsuojelun lainsäädännön ja policy'n modernisaatio-ohjelma COM(2017) 12 final julkaistiin 10.1.2017. Tiedonantoon kuuluu Staff Working Paper SWP, jossa perusteellisemmin määritellään evaluaatiosta vedetyt johtopäätökset sekä yrityksille tarkoitettu ohje, jossa annetaan erinäisiä käytännön neuvoja.

Ohjelma keskittyy kolmeen toimenpiteeseen:

- Tehostetaan työperäisen syövän torjuntaa antamalla lainsäädäntöehdotuksia, joihin liittyy uutta ohjeistusta ja tiedotusta.
- Autetaan yrityksiä, erityisesti mikro- ja pk-yrityksiä noudattamaan työsuojelusääntöjä.
- Yhteistyössä jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten kanssa poistetaan tai ajantasaistetaan vanhentuneet säännöt sekä keskitetään toimet suojelun parantamiseen ja laajentamiseen, sääntöjen noudattamiseen ja noudattamisen valvontaan työpaikoilla.

Ohjelmassa todetaan, että puitedirektiivi toimii tehokkaasti, mutta sen toimeenpano eri jäsenvaltioissa vaihtelee. Säästösten noudattaminen on haasteellisempaa pk-yrityksissä, joissa vakavien ja kuolemaan johtaneiden tapaturmien tiheys on korkeampi. Investointi työsuojeluun on kaikin puolin kannattavaa, myös taloudellisesti. Selkeillä säädöksillä, työturvallisuuskulttuurilla, koulutuksella ja tarkastuksilla sekä maalaisjärjellä ja yhteistyöllä saavutetaan korkea työsuojelutaso.

Modernisaatio-ohjelmaan sisältyy toimintaohjelma vuosille 2017–2018.

Lisätietoja: Wiking Husberg, Antti Janas, Hanna-Mari Pekuri ja Toivo Niskanen
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63475 (Husberg), 02951 63501 (Janas), 02951 63459 (Pekuri)
ja 02951 63504 (Niskanen)

3.2. Kampaamoalan työsuojelua koskeva puitesopimus

Kampaamoalaa edustavat eurooppalaiset työmarkkinajärjestöt, työnantajajärjestö Coiffure EU ja työntekijäjärjestö UNI Europa Hair & Beauty, solmivat huhtikuussa 2012 puitesopimuksen työsuojelusta kampaamoalalla. Osapuolet ovat esittäneet komissiolle, että komissio tekisi ehdotuksen direktiivistä, jolla puitesopimus pantaisiin täytäntöön ja siitä tulisi jäsenmaita velvoittavaa EU-lainsäädäntöä.

Työmarkkinaosapuolet ovat muuttaneet vuoden 2012 sopimusta osittain ja uudistettu sopimus on allekirjoitettu 23.6.2016. Komissio arvioi uudistettua sopimusta ja siitä laaditaan vaikutusten arviointi. Vaikutusarviointi toimii komission päätöksenteon pohjana.

Lisätietoja: Anne Vänskä
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63507

3.3. Viiteraja-arvodirektiivi

Vuoden 2017 alkupuolella on tarkoitus julkaista neljäs raja-arvodirektiivi. Direktiivillä komissio pyrkii yhtenäistämään työilman kemikaalien raja-arvoja eri jäsenmaissa antamalla viiteraja-arvoja. Tarkoituksena on antaa viiteraja-arvot lähes 30 uudelle kemikaalille sekä päivittää joitakin vanhoja raja-arvoja. Suomessa direktiivi pannaan täytäntöön sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annettavilla kansallisilla HTP-arvoilla.

Lisätietoja: Reetta Orsila ja Sirkku Saarikoski
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63505 (Orsila) ja 02951 63565 (Saarikoski)

4. EU-lainsäädännön kansallinen täytäntöönpano

4.1. Henkilönsuojaimia koskeva asetus

Komissio antoi maaliskuussa 2014 ehdotuksensa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi henkilönsuojaimista. Ehdotuksen mukaisesti nykyinen direktiivi kumottaisiin ja tilalle tulisi suoraan sovellettava asetus. Asiaa käsiteltiin neuvostossa teknisen yhdenmukaistamisen työryhmässä ja ehdotuksesta saavutettiin yleisnäkemyks Kilpailukykyneuvostossa (KIKY-neuvosto) joulukuussa 2014. Euroopan parlamentti antoi ensimmäisen lukemisen kantansa 30.4.2015. Trilogineuvotteluissa neuvoston, parlamentin ja komission kesken saavutettiin yhteisymmärrys syksyllä 2015. Euroopan parlamentti hyväksyi asetusehdotuksen 20.1.2016 pidetyssä äänestyksessä ja KIKY-neuvosto 12.2.2016.

Asetus on annettu 9.3.2016 ja julkaistu EU:n virallisessa lehdessä 31.3.2016.

Asetusta aletaan soveltaa ilmoitettuja laitoksia koskevien artiklojen osalta 21.10.2016 alkaen ja muilta osin 21.4.2018 alkaen.

Vaikka asetus ei edellytä kansallista täytäntöönpanoa, kansallista lainsäädäntöä tarkistetaan mahdollisten päällekkäisyyksien osalta.

Linkki asetukseen:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0425>

Lisätietoja: Pirje Lankinen ja Hanna-Mari Pekuri
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63488 (Lankinen) ja 02951 63459 (Pekuri)

4.2. Köysiratalaitteistoja koskeva asetus

Komissio antoi maaliskuussa 2014 yhdessä henkilönsuojaimia koskevan asetusehdotuksen kanssa ehdotuksensa köysiratalaitteistoja koskevaksi asetukseksi. Köysiratoja koskeva direktiivi ehdotetaan kumottavaksi ja sen tilalle ehdotetaan asetusta. Asiaa käsiteltiin neuvostossa teknisen yhdenmukaistamisen työryhmässä ja asiasta on saavutettu yleisnäkemyks Kilpailukykyneuvostossa (KIKY-neuvosto) joulukuussa 2014. Euroopan parlamentti hyväksyi asetusehdotuksen 20.1.2016 pidetyssä äänestyksessä.

Asetus on annettu 9.3.2016 ja julkaistu EU:n virallisessa lehdessä 31.3.2016.

Asetusta aletaan soveltaa arviointilaitosten osalta 21.10.2016 alkaen ja muilta osin 21.4.2018 alkaen.

Vaikka asetus ei edellytä kansallista täytäntöönpanoa, kansallista lainsäädäntöä tarkistetaan mahdollisten päällekkäisyyksien osalta.

Linkki asetukseen:

http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.081.01.0001.01.ENG&toc=OJ:L:2016:081:TOC

Lisätietoja: Kari Seppänen ja Hanna-Mari Pekuri
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63490 (Seppänen) ja 02951 63459 (Pekuri)

4.3. Säteilysuojelun perusnormidirektiivi (BSS-direktiivi)

Ionisoivan säteilyn vaaroilta suojautumista koskeva direktiivi on päivitetty EU:ssa työntekijöiden ja väestön säteilysuojelun varmistamiseksi. Samalla on koottu yhteen direktiiviin aiemmat eri osa-alueiden säädökset.

Direktiivi kattaa säteilyn tarkoituksenmukaisen ja turvallisen käytön teollisuudessa, lääketieteellisessä potilastyössä ja seulonnoissa sekä oikeus- ja poliisiviranomaisten teettämässä tutkimuksissa. Lisäksi direktiivissä ohjeistetaan varautumaan säteilyvaaratilanteisiin sekä säädetään vaaratilanteiden aikana toimintaa koskevista velvoitteista. Direktiivissä säädetään myös kotien, työpaikkojen ja julkisten tilojen radonpitoisuuden viitearvosta ja niiden valvonnasta. Sisäilman radonin viitearvo on 300 Bq/m³. Työpaikkojen osalta on kansallisesti mahdollista asettaa korkeampi viitearvo, mikäli jäsenvaltion olosuhteet sitä vaativat.

Direktiivi julkaistiin 17.1.2014 ja se tulee saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä 6.2.2018 mennessä. Suomen säteilylainsäädäntö uudistetaan kokonaisuudessaan samassa yhteydessä. Uudistusta valmistelemaan on perustettu ohjausryhmä alatyöryhmineen. Esitys uudeksi säteilylaiksi lähti lausuntokierrokselle 24.11.2016. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle keväällä 2017. Uusi laki tulisi voimaan vuoden 2018 alusta. Säteilyasetusluonnokset on tarkoitus valmistella ja lähettää lausunnoille kevätkauden 2017 aikana. Hallituksen esitykset on tarkoitus antaa syksyllä 2017 ja saattaa voimaan vuoden 2018 alusta.

Linkki direktiiviin:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:013:FULL:FI:PDF>

Direktiivin valmisteluvastuu kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osastolle.

TSO:lla lisätietoja: Sirkku Saarikoski ja Reetta Orsila
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63565 (Saarikoski) ja 02951 63505 (Orsila)

4.4. Pimeän työn vastainen eurooppalainen foorumi

Komissio antoi huhtikuussa 2014 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi pimeän työn ehkäisemiseksi ja torjumiseksi tehtävän yhteistyön edistämistä käsittelevän eurooppalaisen foorumin perustamisesta. Kyseessä on EU-tason foorumi, jonka tavoitteena on tehdä yhteistyötä sellaisten asiaankuuluvien viranomaisien, asiantuntijaryhmien ja komiteoiden edustajien kanssa, joiden työskentely liittyy pimeään työhön. Foorumilla olisi myös käytössään erityisasiantuntijoiden asiantuntemus. Työhön kuuluu myös näennäisyrittäjyyteen liittyvät ongelmat.

Foorumissa ovat mukana myös EU-tason työmarkkinajärjestöt sekä EU:n komiteat ja vastaavat (mm. SLIC) ja muina yhteistyötahoina mm. ILO, Eurofound ja EU-OSHA. Foorumin tehtäviä ovat tietämyksen parantaminen analyysien ja järjestelmien avulla, toimenpiteet, välineiden käyttöönotto, hyvien käytäntöjen oppaat ja tarkastuksia koskevien yhteisten periaatteiden kehittäminen.

Pimeän työn torjuntafoorumissa ei ole kyse harmonisoinnista, vaan sen avulla pyritään mm. tuomaan esiin hyviä käytäntöjä ja kokoamaan tietoa pimeästä työstä ja sen torjunnasta. Foorumin puitteissa voidaan esimerkiksi määritellä käsitteitä ja laatia suositusluonteisia ohjeistuksia viranomaisille.

Neuvoston yleisnäkemyks saavutettiin Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asiain (TSTK)-neuvostossa 16.10.2014. Jäsenmaat kannattivat yleisesti ehdotuksen tavoitteita. Komission ehdottama pakollinen osallistuminen foorumiin hyväksyttiin, mutta useat valtiot korostivat jäsenvaltion päätösvaltaa toimenpiteisiin osallistumisesta. Euroopan parlamentti käsitteli ehdotusta keväällä ja sosiaalityöryhmä jatkoi parlamentin muutos ehdotusten käsittelyä alkukesän 2015 aikana. Neuvosto, parlamentti ja komissio pääsivät asiasta sopuun epävirallisissa neuvotteluissa syksyllä 2015. Parlamentti ja neuvosto tekivät 9.3.2016 päätöksen pimeän työn vastaista yhteistyötä edistävän eurooppalaisen foorumin perustamisesta.

Suomi osallistui aktiivisesti EU-foorumien työohjelman valmisteluun syksyllä 2016 ja komission 2.12.2016 järjestämään foorumin seminaariin, jossa teemana oli holistinen näkökulma pimeän työn torjuntaan. Suomen harmaan talouden ja talousrikistorjunnan ohjelma esitettiin seminaarissa yhtenä hyvänä käytäntönä pimeän työn torjumiseksi. Keväällä 2017 EU-foorumien työohjelman puitteissa Suomessa järjestetään kansallinen seminaari. Suomi on vaikuttanut EU-tason toimintaan jakamalla tietoa Suomen strategiasta ja toimista pimeän työn torjumiseksi.

Virkamiesvaihtoon liittyvät asiat ovat myös ajankohtaisia vuoden 2017 aikana.

Linkki päätökseen:

<http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016D0344&from=EN>

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 19.8.2016 pimeän työn vastaista yhteistyötä edistävän kansallisen yhteistyöverkoston 19.8.2016 - 13.3.2020 väliseksi ajaksi. Verkoston puheenjohtaja on työ- ja elinkeinoministeriöstä ja varapuheenjohtaja sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosastolta. Verkostossa ovat edustettuina keskeiset ministeriöt ja viranomaiset pimeän työn torjumiseksi.

Verkoston tehtävänä on:

- tukea pimeän työn vastaista yhteistyötä edistävän eurooppalaisen foorumin työtä sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja tehtävien täyttämiseksi;
- osallistua EU-foorumin tarvitsemien kansallisten vastausten ja selvitysten valmisteluun;
- vahvistaa valtioneuvoston sisäistä koordinaatiota, yhteistyötä, osaamista ja tietoisuutta pimeän työn vastaisista toimista;
- seurata pimeän työn ilmenemismuotoja ja jakaa tietoa viranomaisille ja eri toimijoille pimeän työn vastaisesta yhteistyöstä ja valvontakeinoista pimeän työn torjumiseksi;
- käynnistää tarvittaessa kansallisia selvitys- ja kehittämishankkeita tukemaan EU-tason ja kansallisen tasolla tehtävää työtä pimeän työn torjumiseksi;
- edistää osaltaan kansallisia strategioita ja ohjelmia pimeän työn torjumiseksi.

Kansallinen yhteistyöverkosto kokoontuu ennen EU-tason foorumin kokouksia. Verkoston kautta jaetaan tietoa foorumin työstä ministeriöiden, viranomaisten ja sidosryhmien edustajille.

Asian valmisteluvastuu kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle.

STM:ssä lisätietoja: Kirsi Kyrkkö
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63487

4.5. Direktiivi kalastusalan työtä koskevan ILO:n yleissopimuksen täytäntöönpanosta työmarkkinajärjestöjen sopimukseen pohjautuen

Komissio hyväksyi 19.12.2016 kalastusalan työtä koskevan direktiivin, joka pohjautuu vuonna 2012 tehtyyn Euroopan tason työmarkkinajärjestöjen sopimukseen. Sopimus vastaa pääkohdiltaan ILO:n kalastusalan työtä koskevaa yleissopimusta ja koskee kalastusalueella tehtävää työtä koskevia vähimmäisvaatimuksia, palvelussuhteen ehtoja, työterveyttä ja työturvallisuutta sekä terveydensuojelua ja sairaanhoitoa. Direktiivi koostuu varsinaisesta direktiivistä ja sen liitteenä olevasta sopimuksesta, jossa on kalastusalan työtä koskevat määräykset.

Direktiivin täytäntöönpano ei ole riittävä peruste työntekijöiden suojelun yleisen tason alentamiselle direktiivin soveltamisalalla. Se ei rajoita jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten oikeutta antaa muuttuvien olosuhteiden perusteella lakeihin, asetuksiin tai sopimuksiin perustuvia säännöksiä tai määräyksiä, jotka ovat erilaisia kuin direktiivin antamishetkellä voimassa olevat säännökset tai määräykset, edellyttäen että direktiivissä säädettyjä vähimmäisvaatimuksia noudatetaan.

Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 15.11.2019. Direktiivi tulee voimaan kalastusalan työtä koskevan Kansainvälisen työjärjestön vuoden 2007 yleissopimuksen voimaantulopäivänä.

Linkki direktiiviin:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017L0159&from=FI>

Asian valmisteluvastuu kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle.

STM:ssä lisätietoja: Harri Halme

sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi

puhelin: 02951 63480

5. Työsuojeluun liittyvät EU:n toimijat

5.1. Työterveyden ja työturvallisuuden neuvoo-antava komitea (ACSH)

Euroopan komission yhteydessä toimiva Työterveyden ja työturvallisuuden neuvoo-antava komitea (Advisory Committee on Safety and Health at Work, ACSH) käsittelee kolmikantaisesti työterveyteen ja työturvallisuuteen kuuluvia asioita.

Komitean tehtävänä on avustaa Euroopan komissiota työterveyteen ja työturvallisuuteen liittyvien asioiden valmistelussa, täytäntöönpanossa sekä arvioinnissa. Sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosastolla on edustus komiteassa. Komitean alaisuudessa toimii direktiivien valmisteluun ja seurantaan sekä työsuojelun eri osa-alueiden kehittämiseen liittyviä työryhmiä (tällä hetkellä kuusi työryhmää, työsuojeluosastolta edustus osassa työryhmiä).

Kolmikantainen ACSH koostuu kolmesta Interest Groupista IG (valtio GIG, työntekijät WIG ja työnantajat EIG). IG:t kokoontuvat yleensä ennen ACSH:ia muodostamaan omat näkökantansa käsiteltäviin asioihin, mutta ne voivat tarvittaessa kokoontua myös muutoin. STM:n työsuojeluosasto on edustettuna GIG:ssa.

Lisätietoja: Wiking Husberg
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63475

5.2. Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto (EU-OSHA)

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto (European Agency for Safety and Health at Work, EU-OSHA) on komission alainen virasto, jonka johtajana toimii tällä hetkellä itävaltalainen Christa Sedlatschek.

EU-OSHA:n toimeksiantoja toteutetaan jäsenvaltioiden koordinaatiokeskusten (Focal Point) muodostaman verkoston avulla. Suomen Focal Pointina (FOP) toimii STM:n työsuojeluosasto. Suomessa FOP-toimintaa ohjaa työsuojeluneuvottelukunnan alainen kolmikantainen EU-OSHA -jaosto. Jaoston puheenjohtajuutta hoitaa työsuojeluosasto ja jäsenenä on työmarkkinaosapuolten sekä työterveyden ja työturvallisuuden tutkimus-, koulutus- ja tilastoasiantuntijatahojen edustajia. Koordinaatiokeskusten tehtävänä on organisoida kansalliset kolmikantaiset verkostot, vastata EU-OSHA:n toimeksiannoista sekä tuoda esille kansalliset näkemykset EU-OSHA:n lyhyen ja pitkän aikavälin suunnitelmiin ja sisällöt työterveyttä ja työturvallisuutta koskeviin EU-hankkeisiin. Lisäksi koordinaatiokeskukset organisoivat kansallisesti eurooppalaiset työterveyttä ja työturvallisuutta koskevat kampanjat. Myös päätös kansallisten ehdokkaiden valinnasta EU-OSHA:n kampanjateemaan liittyvään Hyvien käytäntöjen kilpailuun tehdään koordinaatiokeskusten toimesta työpaikoilta lähetettyjen ehdokkaiden joukosta.

Vuosien 2016–2017 kampanjan teema on ”Terveellinen työ – Elämän eri vaiheissa”. EU-OSHA -jaostoon nimettyjen tahojen ja työpaikkojen lisäksi kampanjaa toteuttavat

kansallisesti kampanjateemaan liittyvät organisaatiot. Myös aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet ovat tiiviisti mukana kampanjoiden toteutuksessa.

Kaksivuotisten kampanjoiden toisen vuoden alussa kansainvälinen jury päättää Hyvien käytäntöjen kilpailuun lähetettyjen ehdokkaiden joukosta palkintoja ja kunniamainintoja saavat Euroopan Hyvät käytännöt. Valituille Hyville käytännöille jaetaan palkinnot Maltalla 26.–27.4.2017 järjestettävässä tilaisuudessa: ”Healthy Workplaces Good Practice Awards Ceremony in the frame of Tripartite Conference on OSH”.

Focal Pointit suunnittelevat ja valmistelevat EU-OSHA:n toimeksiannoista myös seuraavan vuosien 2018–2019 kampanjan sisältöjä ja materiaaleja. Kampanja on työnimeltään ”Dangerous substances – Vaaralliset aineet”.

Lisätietoja: Hannu Stållhammar
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63469

5.3. Johtavien työsuojelutarkastajien komitea (SLIC)

Komission yhteydessä toimii johtavien työsuojelutarkastajien komitea (Senior Labour Inspectors’ Committee, SLIC). Suomea komiteassa edustaa sosiaali- ja terveysministeriöstä osastopäällikkö Leo Suomea ja varajäsenenä valvontajohtaja Raimo Antila. Komitea kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Kevätkokous pidettiin Amsterdamissa ja syksyn kokous pidetään Slovakiassa. Vuonna 2017 kevätkokous pidetään kesäkuussa Maltalla ja syyskokous marraskuussa Virossa.

Komitealla on erilaisia työryhmiä ja verkostoja, kuten työsuojeluvalvonnan tiedonvaih-toverkosto SLIC-KSS. SLIC:n toimintasuunnitelmassa ajankohtaisia asioita ovat mm. erilaiset kampanjat, kuten vuonna 2017 vuokratyötä koskeva kampanja. Lisäksi esillä on ollut tarkastajanvaihto, teemapäivät ja hyvien tarkastus- ja muiden käytäntöjen vaihto.

Suomen työsuojeluhallinto johti Maltan työsuojeluhallinnon arviointia syksyllä 2016 ja osallistuu Saksan ja Kreikan evaluointeihin vuonna 2017.

Lisätietoja: Hannele Jurvelius
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63486

6. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari

EU-komissio haluaa parantaa sosiaalisten oikeuksien pilarilla työllisyyttä, työehtoja, sosiaaliturvaa ja sosiaalista suojelua sekä työntekijöiden terveyttä ja turvallisuutta Euroopan unionissa. Tuloerot Euroopassa ovat kasvaneet ja eriarvoisuus sekä maiden välillä että maiden sisällä on suurta. Komissio julkaisi maaliskuussa 2016 pilaria koskevan tiedonannon, johon on listattu EU:n keskeisiä työ- ja sosiaalipoliittisia periaatteita, jotka tukevat toimivia ja oikeudenmukaisia työmarkkinoita ja sosiaaliturvajärjestelmiä euroalueella.

Hyväksymisen jälkeen pilari toimisi viitekehyksenä, kun EU-tasolla arvioidaan jäsenmaiden työllisyyttä ja kykyä suoriutua sosiaalisista velvoitteista. Pilarin tavoitteena on myös auttaa maiden hallituksia ajamaan uudistuksia kansallisella tasolla. Samalla pilari lähentäisi euroalueen maita keskenään. Pilariluonnosta koskeva julkinen kuuleminen päättyi vuodenvaihteessa 2016 - 2017. Komissio laatii sen pohjalta lopullisen ehdotuksen pilarista. Ehdotus julkaistaan maaliskuussa 2017 osana EU:n sosiaalista pakettia.